

Numerul 8.

Oradea-mare 20 febr. (5 mart.) 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Fecioru scărarului.

(Fine.)

Sosî nevasta. Iată-me dar spune-mi!...
— De-aceia am eu aşă bună voie — încep
scărarul — că Lăiţa nostru e primit la şcoală aici
în sat.

— Dară primit — intrerupse femeia — nu pri-
mesc acolo zdrenţoşi de ăştia.

— Ba primit.

— Măi Lae, vină 'n casă! — îl strigă mumă-
sa. — Veni repede băiatul, îi făcură cunoscut şi lui
lucrul, pe când el rusinos, ca toţi copiii, învărtia cu
piciorul un vreas de lângă vatră.

Nu ştiea el sărmanul ce preţuşte şcoala, de
unde? Doară nici pe lângă ea nu mergea, decât la
praznice mari.

Grijile scărarului se înmulţiră acum. Băiatul
nu-l puteai trimite la învăţătură cu cămeşi cu pum-
nari roşii şi cu opinci; ceialaltî aveau nădragi şi
păpucei, pălărie de postav şi de ce să ridă ceialaltî
copii de băiatul lui?

*

Într'o zi, când a venit Tătucu dela târg, avea
în car mai multe mărunţişuri ca şi de-altădată. Târ-
guise — stafirul pentru Niculae. Pe drum se temea
că nu vor fi potrivite cele cumpărate, — dar spre
bucuria lui şi a Floarei, toate se nimeriau de mi-
nune, ca şi modestia pe-o frunte tineră.

Bine-i mai şedea aşă strins Lăiţii. Iată-l elev!
În ziua întie, camarazii lui de şcoală nu-l mai per-
deau din ochi, unul şi bătaie a mâncat din neobi-
cniuitul motiv, că privia tot inderet spre cel nou ven-
nit, care în ziuar figră ca: Nicolae Părjol.

Ajuns în şcoală preumblă sficios ochii pe tabe-
lele şi harte de pe pereţi, la câte una se opriă cu
minutele, îi erau dragi mai ales porumbii şi păsă-
ruicele, ce veghiau pe ramuri lângă cuiburile cu oue.

În ziua primă abia s'a dat puiul lui Părjol

cu şezutul şi cu jurul. Cu 'ncetul inşe se împrietini
el cu toate, câteodată se necăjă ce-i drept pe „dom-
nişori“, că-l luau în ris, dar poleindu-se şi el cu
vremea, l-au prins şi pe el în horă.

Azi se împrietini cu banca, mâne cu conşco-
larii, la vre-o câteva poimâni apoi începă a face şi
progres. În săptămâna cea dintie i se dădură ure-
chile cu graiul străin şi nasul cu mirosul cărţii, în
a doua clipiă par' că şi cu ochii mai curajos.

Îndrăgiă Niculae cartea zi de zi tot mai mult,
aşă că îl punea în uimire pe dascălul Pinte. Cât
de fericită se simţia mumă-sa, când auzia că pris-
nelul ei face progres, n'o pot spune, ci lasă să-şi facă
fiecare socoteala; acestei bucurii i-a putut multămi
şi Părjol cel tiner pălăria primită. Scăraru încă ve-
sel, nu ştiea gândi nici la moarte de bucurie. Îl
lăudă, undă numai i se da ocaziune.

Multă speranţă legaseră părinţii de Lăiţă. Creş-
tea şi se făcea „domn“ văzând cu ochii. Părintele
din sat ar fi schimbat cu el; eră mai zelos şi mai
ager la pricepere ca „Timoteiu popii“; nu ştiea, ce-i
drept, glasurile, dar se pricepea la altceva.

Făcū şcoala din sat, prin ce i se îngrămădiră
tătâne-so gândurile. Să poarte fuste cu braţul nu
mai voiă să-l pună, nu-i şedea bine lui între scări,
s'a hotărit deci să-l ducă la o şcoală mai mare.

Anul din urmă, ce a fost Niculae la Pinte în
sat, a fost pentru scăraru mai mănos, acela i-a cau-
zat mai multă bucurie. În vara aceea i s'au umplut
mai bine jîtniţele şi tot atunci a vândut atâtea scări,
ca în cinci ani de altădată. Dar mai mult dorit şi
mai preţuit a fost cadoul de Rusalii, un pepene de
copil, căruia la botez i s'a dat numele de Isaia, fi-
ind că în preajma Pogorării ăsta eră mai potrivit
sau mai bine zis, pentru că un om cu numele acesta
a fost cel dintiu între prorocii cei mari.

Nu le-ar fi venit lor în minte bărbatul acela
însemnat din legea veche, de nu l-ar fi căutat pă-
rintele în sinaxar, dar fiind că Dzeu a fost aşă de

Indurat față cu ei, au primit cu bucurie să i se dea la botez numele ce-l vrea părintele. Dorința lui Tătucu și a Floarei lui se împlini... Fugea norocul pe găfâite după scăraru... Acum eră cine să continue măestria după moartea lui... Pământurile lui încă nu vor ajunge în mâni străine — așa se gândi scăraru.

Soartea Lăiții eră acum hotărîtă. Isaia cel mic a rupt zăvoarele de pe gânduri; până atunci îi erau șchioape planurile, dar cu sosirea lui toate s'au înșanetoșat. Feciorul mai mare va fi „domn“ zicea Tătucu, ori unde îl întrebau, ce face din pruncii lui.

În toamna anului norocos l-a dus pe Lae în școala mare din orașul S..., unde petrecu șase ani de-arândul. Acasă n'a fost în acești ani, numai atunci când nu-l primiau acolo. La serbători încă a fost acasă de câteva ori, dar și-atunci silit de ceva lucruri, sau poate să schimbe aerul.

***

Trecu feciorul scăraru prin toate școlile; în sat cei de vârsta lui când îl întâlneau, nu știeau ce să-l întrebe de bucurie. Împrejurimea — mai ales părinții cu fete mari — îl primiau cât se poate de ospital, îl omorau cu omenia în puterea cuvântului.

Să-l cunoască toți, să-l aibă toți în drag, eră pentru el asigurare pentru alegerea și diregătoria lui viitoare. Și de pregătirea terenului avea Niculae Pârjol acum trebuință, căci Tătucu nu mai eră acum așa harnic, nici Floarea nu mai ducea la oraș atâta hrană. Ii slăbiră anii.

Pe fața bunei mame fiecare încrețitură eră otpustul vre-unui necaz. În coada ochilor încă se puteau bine descifra niște sbârcituri ivite în urma ferului mult.

*

Se schimbau toate... Pârjol nu mai vindea atâtea scări, poate pentru că nu eră harnic ca în trecut, sau pentru că înaintând lumea și scările începură a le face din fier și așa lui Tătucu i se scăriță venitul. Nu mai eră el așa sprinten la vorbă și ușor la pași, ca mai înainte. Valul gândurilor făcură din fața lui prietinoasă și plăcută, mutră moroasă, respingătoare, părea că n'a fost nici odată vesel, ci se tot gândește la stogurile lui ca turnul, pe cari le-a făcut serum — focul, sau la lădica lui cu agoniseală, pe care — a furat-o vr'un perdut într'o noapte. I se sparse c'un cuvânt carul planurilor...

Nu se întunecase orizontul lui, pentru că nu putea așa ușor mestecă ca și mai înainte, ci pentru că pe lângă gândurile și grijile ce i le dădea feciorul se mai adăugea și aceea că nu-l prea ascultă. „Dac'ar fi ramas acasă — zicea scăraru'n sine adeseori — nu m'aș miră că nu ascultă, că noi proștii ăștia, nu știm afară de „Tatăl nostru“... nimic, dar el fiind că a umblat la învățătură, ar trebui să știe că-i poruncă bisericească „să cinstești pe tatăl teu și pe muma-ta“ etc.“ Il îmbătrâniă.

Niculae făcea cu știrea și invoirea tătâne-so una, și alte zece fără știrea celor de-acasă.

Se emancipase adecă pădureanul. Nu se doriă dela o vreme acasă, decât după bani. Azi așa, mâne și mai așa!

Floarea scăraru încă se întoarse spre supărare. Ședea așa singură pe prispă și se treziă că lacrimă după lacrimă curge... Plângea, plângea... De ce? Nu-ți putea da seamă, ai fi gândit că pentru că își știe feciorul între străini și că nu vine

să-l mai vadă... Plângea sermana pentru că-i... în lume.

*

Peste un an aud părinții că feciorul lor și-a câștigat diregătorie. Pe atunci nu se cerea multă carte. Dacă știeai legă câteva slove, căpătai post bun, și Niculae Pârjol eră unul dintre cei cu școli multe, deci cum să nu ajungă „domn“. Feciorul scăraru din Ponoară a ajuns căpitan peste câteva sate. Jurisdicțiunea lui înse se estindea asupra sătenilor mai mult în sinul pământului, decât la sprafață.

Satele din jur adecă erau angajate la o mină de cărbune, de unde se făcea esport mare în țări străine.

Omul, în care a incolțit sâmburele desmierdăciunii și a înșălăciunii, e bolnav dacă nu face ceva de-antoasele. O boală de-asta se incuibase și'n nervii feciorului scăraru. Se dedase a primii de muncitori numai pe aceia, cari îi promiteau anumită sumă din plată. Așa a făcut el ani de-arândul. La casa părintească, să-și vadă sătenii și livezile pe unde a copilărit, n'a fost decât odată cu nevasta, până îi erau în viață bunii lui părinți, dar și atunci pe două zile.

Flăcăii de pe vremea lui erau toți muncii acum la față, abii îi mai cunoșteai. Sătenii lui încă auziseră de el. Pe Lăița cel de-odinioară îl știeau acum toți, că n'are dragoste pentru muncitorii de sub mâna lui, ci-i despoaie cum poate.

„Reu noroc mai pot avea — zicea Tătucu, când îl întrebă cineva ce-i cu fecioru-seu.“

„Se uită de noi, de și câte nopți n'am dormit pentru el, — zicea și mamă-sa totdeauna, când încunjurată de vecine țineau sobor în serbători...“

Peste trei ani nu mai fu nime în Ponoară să facă scări așa lungi ca Tătucu. Baba lui cu postul mare a murit mai înainte ca el. Feciorul lor Isaia n'a continuat măestria după moartea părinților și a ramas pe lângă cea mai veche ocupațiune, pe lângă plugărit.

Din jurul cu rânduială al scăraru s'a făcut cu vremea un locaș ca multe altele, improptit cu găuri, prin cari șueră vântul...

Lui Niculae încă nu-i eră mai bine. Ii crescură băieții și nu de rând, ci ca cucutele pân' la steșină. Fiii lui ajunseră vestiți, dar nu în lucruri bune. Carte puțină, minte ușoară, zel ca'n palmă și caracter slab, nu-ți dau cinste și fotoliu. Încărunțiă feciorul scăraru din Ponoară văzând cu ochii, poate pentru că îl apăsau fărădelegile...

La bătrânețe s'au ingrămădit norii necazurilor asupra casei lui. Lunia îi furau ce avea prin curte, marți îi mâncau bucatele vitele străinilor, mercuri îi schilodiau ceva, mai într'o joi îi puneau foc în clăile din țarini. În vre-o vinere se treziă că unelte economice nu mai sunt. Tot necaz și iar necaz. În ziua spre duminică îi veniă servitorul cu capul spart și mâna frântă. Duminică noaptea bătea crâsnicul clopotele în dungă, să scoale satul să stingă focul dela „domnu“ din sat.

Iac' așa se slei cu incetul bunul lui strins cu nedreptul; o parte îl sorbiă necazurile, celelalte copii cei rei... Se descărcau lipsele fără milă pe capul lui Niculae.

— Ce-o fi acum cu noi, Sofio, — zicea adesea desnădăjdut căpitanul de odinioară. Ce să fie... va fi baterea lui Dzeu — întregiă nevastă-sa.

Nu-i mai făceau năloagă acum răgetele asurzitoare, nici turmele. Curtea i s'a pustiit. În cocinele lui se stringeau cloțanii la sfat. Nici prin curte nu-i mai resturnau vițelașii svârlind tot ce avea.

Ca să scape de belea și-a vândut toate, dar inzedar; pe păcătos nu-l mai ajută Dzeu.

Iată-l destituit pentru totdeauna. Îl năpădiă amărăciunea...

*

Azi șade feciorul scărarului din Ponoară mai mult singur-singurel.

E bătrân. Acum are vreme în de-ajuns să-și stringă în mănunchiu nedreptățile făcute și să-și ispășească păcatele; trăește ca un anachoret cu apă rece și poame...

Pe ambitele lui furtunile și vânturile și-au lăsat urmele. Ușile și odăile dau acum spre mucezeală, de și toată ziua se aerizează, de oarece cleanța s'a rupt de o bucată de vreme de când tot deschisă stă...

Pustie e casa lui acum. Câte-o mătă mai sgârăie păreții silită de dureri pricinuite de foame, conturbând liniștea casei lui Părjol.

În curte, cercurile cu flori le înlocuiesc brusturii cu frunze ca aripile de vultur și urzicele veninoase.

În grajd încă mai merge câte odată feciorul lui Tătucu, dar nu să-și îngrășe ochii în cornutele legate la iesle, ci ca să alunge câinii obraznici ce și-au dat întâlnire acolo și se hărjonesc...

Se topește clipă de clipă. Mânile lui rotunde au dat în dungii. Firile albe din barbă încă s'au rărit; câte le mai are, se împlătesc, făcând smoc. Așa apăsător de povara muștrării de conștiință se încovoiește acum, încet-încet... spre groapă.

A primit respalata.

Petru Popa.

Pe malu văii . . .

*Stam uități pe malu văii,
Până ne uitau toți reii —
Și 'ndrugam la verzi-uscate
Și vorbiam de lumi visate.
Ne lăsdă în pace valea,
Iși urmă ticinătă calea...
Dar când îți prindeam căpșoru,
Când îmi da de capăt doru,
Să-ți șoptesc un lucru mare,
Ca să-ți fur o sărutare:
Și-arată valea năcazu,
Iar tu-ți ascundeai obrazu.*

*Eu plecat-am, mândro 'n lume —
Și ți-oiu fi uitat de nume.
Dară mi-au venit în minte
Visurile cele sfinte,
Pe cari le-am trăit odată,
Când mi-ai scris: „sunt măritată!”
Sunt de tine cam departe,
Dar trimitu-ți, uite, carte,
Să-ți îndrepti bărbatu 'n țară,
Că m'oiu repezi la vară,
Să vedem, de mai stă locu,
Unde ne-a remas norocu,*

Dionisie Stoica.

Privighietoarea și trandafirul.

De Oscar Wilde.

Tradusă din limba engleză de: Emil Isac.

Îmi zise că va danță cu mine, de i voiu aduce trandafiri roși — strigă junele student. — Dar', în grădina mea nu sunt trandafiri!

Auzise aceste cuvinte privighietoarea în cuibul ei așezat pe copac, — și-și scoase capul dintre ramuri, mirându-se...

— În grădina mea nu sunt trandafiri! — strigă studentul, și ochii lui frumoși, se umplură de lacrimi. — Oh! De ce nimicuri atârnă norocul! Cetii mii de lucrări, scrise de savanții omenirii; cunosc toate tainele filozofiei, și iată, viața-mi e otrăvită de-un trandafir roș!

— Iubește în adevăr — zise privighietoarea. — De atâtea nopți, cântai mereu despre el, de și nu-l cunoscui; de atâtea nopți, povestii stelelor despre el, și abia acuma îl pot vedea! Părul lui e întunecat, ca florile jacintei, buzele lui sunt roși, ca trandafirul poștei, — și voluptatea îl slăbise și-i îngălbinii fața, și durerea își înfipse peceta ei, pe fruntea lui.

Mâne seară, va fi un splendid bal, la Prințul — șopti tinerul student; — și iubita mea va fi acolo. Dacă i voiu duce-un trandafir roș, va danță cu mine până 'n zori... De-i voiu duce-un trandafir, voi putea s'o string în brațe, și capul ei va fi așezat pe umăru-mi, și mâna ei va zăcea în mâna mea. Inse... în grădina mea nu sunt trandafiri roși, și... voi fi părăsit... și-mi va crepă inima.

„Iubește foc. Grăi privighietoarea — suferă, și bucuria mea e durerea lui... Da, iubirea e ciudată. E mai scumpă ca smaraldul, și mai prețioasă ca opalul. Nu se poate cumpără cu mărgăritare și cu pietre scumpe. — E curată, și nimenuia nu i se iartă, de-a o batjocori; și nu se poate cumpăni...”

„Lăutari or ședea sub balcoane, și vor cântă din strunele lor, și iubita-mi va danță, la cântecul ritmic al lăutei și al harfei... Va danță, de-abia atingând pământul cu piciorușele-i și curtezani îmbrăcați în veștminte bogate, i vor zice glume... Și eu mine nu va danță, căci nu-i dusei trandafirul.” Junele se aruncă în iarbă, îngropându-și în palme, capul, și plânse sfâșietor.

„De ce plânge?” Întrebă o șopârlă verde, trecând pe lângă el, cu coada ridicată.

„De ce plânge?” Întrebă fluturul, care sbură după o rază de soare.

„Plânge de-un trandafir roș.” Zise privighietoarea.

„De-un trandafir roș? — strigară cu toții. — Ah, ce nebun!”

Și șopârta, care fuse cinică, rise cu hohot.

Privighietoarea știu de secretul studentului, i cunosc durerea, i-o înțelese; și șeză mută pe copac, meditănd asupra amorului...

De-odat', își desfăcă aripile, și se ridică 'n văzduh, și sbură în o grădină.

În mijlocul desișului, stătă un copăcel de trandafir, pe care s'asează privighietoarea.

„Dă-mi un trandafir roș — strigă — și-ți voi cântă cântecul cel mai frumos.”

Tufa se scutură:

„Trandafirii mei sunt albi; sunt atât de albi, ca valurile mării, și sunt mai curați ca zăpada de

*

pe munți. Mergi inse la frate-meu, care se lipește de zid, și el îți va împlini poftetele“.

Privighietoarea sbură până la copăcelul trandafir, care se lipi de zid :

„Dă-mi un trandafir roș, și-ți voi cântă cântecul cel mai frumos“.

Tufa se scutură :

„Trandafirii mei sunt galbini, galbini ca părul doamnei mării, care șade pe tronul de ametiste; trandafirii mei sunt mai galbini ca amaylisul, care zimbeste pe plaiu, până ce nu-l cosește muncitorul. — Mergi inse la frate-meu, care crește la geamul studentului, și el îți va împlini poftetele.“

Și privighietoarea sbură la copăcelul de trandafir, care crește la geamul studentului :

„Dă-mi un trandafir roș, și-ți voi cântă cântecul cel mai frumos“.

Tufa se scutură :

„Trandafirii mei sunt roși — respunse — ca ghiarele porumbilor; și sunt mai roși, ca coralul din fundul mării. Iarna inse, imi îngheță vinele, și ghețul imi omorise bobocii și crengile mi-le rupse viscolul. In anul acesta nu voi avea trandafiri“.

„Numai un singur trandafir — strigă privighietoarea — numai unul“. Nu e modru să pot câștiga vre-unu?

„In un fel, poți, — respunse tufa, — dar', e grozav acest fel“.

„Spune-mi-l — se rugă pasărea -- nu mi-e teamă“.

„Dacă vrei un trandafir roș, atunci să cânti în zarea lunei, și cântecul să-l stropești cu sângele teu! — Vei cântă pentru mine, stringându-ți sinul de spini; o noapte 'ntreagă vei cântă de mine, și spinul va trece prin inima ta, și sângele inimei tale va curge 'n vinele mele, și sângele teu va fi al meu“.

„Moartea mi-o ceri pentru un trandafir -- zise privighietoarea — și viața e scumpă tuturor. E frumos, când pot șede în codrul verde, privind spre căruța de aur a soarelui, și spre luna cea de mărgăritare. Mirezme minunate revarsă trandafirul sălbatec, și clopoței, ce cresc în văi, și viorelele, ce cresc pe dâmb. Iubirea e mai minunată inse, ca viața, și inima unei pasări, cât se difereste de inima unui om!“

Își desfăcù deci aripele, și se ridică 'n văzduh. Ca o umbră trecù peste grădină, ca o umbră ajunsă în codru.

Junele șezù în iarbă, pe acelaș loc, și nici lacrimile nu i se uscară.

„Fii fericit, — strigă pasărea — fii fericit: vei avea trandafir roș. În zarea lunei, voi plâzmu trandafir din cântecul meu, pe care-l voi udă cu sângele-mi. — În schimb, îți cer, să fii vecinic credincios iubirei, căci amorul e mult mai cuminte ca filozofia! e mai puternic, ca *puterea*. Flacări îi sunt aripele, și flacăra-i trupul lui. — Buzele-i sunt dulci ca mierea, și resuflatul lui e ca tămâia!“

Studentul privi din iarbă, spre privighietoarea, făr' să-o înțeleagă.

Copacul o înțelese inse, și se intristă, căci iubise privighietoarea, ce-și făcù locaș între ramurile-i :

„Cântă-mi, o singură cântare. Me voi simți atât de părăsit, de te vei duce!“

Și priveghietoarea cântă, și glasul ei fu melodios, ca picurul ce cade din garoafa de-argint.

Când sfârși cântecul, junele scoase carnet și creion :

„Cântă frumos — zise, — trecând prin codru Mi-e teamă inse că nu simțește... E ca toți artiștii cântă cu nuanțe fine, fără simțământ inse.“

Totuș, are inse, un glas răpitor în grumazu-i! — Și merse în odaia sărăcăcioasă, și se culcă 'n patu-i îngust, gândind la iubirea sa; adormi îndată.

Și când luna apărù pe cer, privighietoarea sbură pe tufa de trandafir, și-și strinse sinul de spinul ei. — Cântă toată noaptea, și luna rece, ca de cristal, se aplecă, să-i asculte cântecul. Toată noaptea cântă privighietoarea și spinul se infipse tot mai adânc în pieptu-i fraged, și sângele vieții sale i curse...

Mai dintiu, cântă despre-acel amor, ce se ivește în inima junelui și a fecioarei... Și pe tufă, înflori un trandafir miraculos... Fu palid, trandafirul, ca ceata, ce migăește pe riu; argințiu, ca soarele trezit din somn; ca aripele zorilor. Ca umbra unui trandafir atârnat pe apă, ca umbra în lac a unui trandafir; astfel fuse trandafirul ce înflori pe tufă...

Tufa zise într'aceasta privighietoarei, să se lipească mai strimt, de spinul ei. „Lipește-te mai strimt, mică privighietoare — zise tufa — căci creapă de zori, și trandafirul nu va înflori roș!“

Și privighietoarea se lipi de spin, și cântecul ei se făcù tot mai vioiu, căci spunea de-acel amor, ce se ivește în sufletul bărbătesc și femeesc.

Și o linie purpurie, se ivi pe frunza trandafirului, precum se ivește purpura pe fața mirelui, ce-și sărută mireasa... Dar spinul nu se infipse încă pe destul în inima privighietoarei, remase alb trandafirul tufe, căci numai sângele paserei putù să-l zugrăvească roș.

Și tufa zise din nou privighietoarei să se lipească de spinul ei, mai strimt :

„Lipește-te de spinu-mi, căci creapă de ziuă, și trandafirul rămâne nedeschis...“

Și privighietoarea se lipi de spin, și spinul străbătù în inima ei, săgetându-i-o...

Durerea paserei fu tot mai cumplită, cântecul ei deveni tot mai sălbatec, căci spunea de-acel amor, pe care-l sfințește apropierea morții; căci spunea de-acel amor, pe care nu-l nimicește moartea...

Și trandafirul se roși, ca cerul spre resărit. — Frunzele lui fure purpurii, ca rubinul...

Glasul paserei se făcù mereu mai slab; își scutură aripele mici obosită.

Boare lină se lăsă pe ochii ei; cântecul fuse mereu mai timid; și simțișe par' că, că i se înceală grumazul...

Încercă înc'odat să plângă. — Luna palidă o auzi, și uită de zori... Trandafirul roș, ascultă plânsul ei melodios, cu petale deschise... Resunetul cântecului, străbătù prin dealuri, și trezi somnoroșii păstori... Și riul se trezi, ducând vocea pasărei, la mare...

„Privește — zise tufa — trandafirul înflorit... Privighietoarea nu respunse. Ea zăcù moartă pe iarbă, străpunsă de spin...“

Spre ameză, studentul deschise ferestile, și privi în afară :

„Ah, ce noroc; uite! un trandafir roș, frumos, de care nu mai văzui! E minunat trandafirul, de sigur se va numi c'un lung nume lătinesc...“ și se aplecă și-l rupse.

Prima țigaretă.

Își puse apoi pe cap pălăria, și duse trandafirul la casa profesorului...

Fata profesorului ședea 'n pridvor, depănând fire de mătasă albastră, și cănele ei mititel zăcea la piciorușele-i.

„Ai zis, că vei danță cu mine, dacă-ți voiu aduce trandafir roș! — strigă studentul. — Iată trandafirul cel mai frumos de pe lume. — Pune-l pe sin, și dacă vom danță de seară... îți va spune cât te iubesc!”

Fata-și încruntă fruntea :

„Mi-e teamă, că nu se potrivește de culoarea hainei mele. Apoi, vărul consilierului îmi trimise niște pietre scumpe, adevărate, și... bine știi... că bijuteria e mai potrivită de bal, ca floarea!

— Ești nerecunoscătoare — izbueni mănios junele, și aruncă trandafirul în tină, și 'ndată floarea fu strivită de-o trăsură, ce trecea pe-acolo...

„Nerecunoscătoare? — întrebă fata. — Îți voiu spune ceva. Dta ești necrescut! Cine ești dta? Un student numai!... Sunt convinsă, că n'ai pe ghețe acea copcie de-aur, ce-o are vărul consilierului...”

Și se ridică de pe scaun, și intră în casă indispusă... „Ce lucru curios e amorul — zise studentul. — Nici de cum nu e atât de folositor, ca logica, căci nu documentează nimica, și cuprinde în sine lucruri ce nu există... Zeu, nu e practic; numai singura filozofia are folos real! Voiu studiá mai departe metafisica”.

Intră și el în odaia sa, și luând o carte prăvoasă 'n mâni, începù să citească...

De ce mi-ai resărit în cale ?

*Cu ochii tei cei dulci, albastri,
De ce mi-ai resărit spre jale ?
De ce-mi acoperi cu lumină
Întunecata vieții cale ?*

*Eram pătruns de pacea morții;
Nu mai simțiam nici reu, nici bine...
Tu ale patimei izvoare
De ce le-ai răscolit în mine ?*

*În sufletul teu ride încă
A tinereții bogăție !
Eu — sunt câmpia cea pustie :
Nu-ți pot da nici o floare ție !...*

*Doar vântul cel iernatic, aspru,
De primăvară-ți povestește ?
De el întreaga bucurie
În inimă se — vestezește !*

*Îmi ești atât de dragă, scumpă,
Încât nici nu cutez a-ți spune !...
De ce-aș vorbi de — auroră,
Atunci, când soarele — apune ? !*

*Căci la sfințit e al meu suflet !
Și mi-am perdut a mea podoabă !
Viața mea — e o pribeagă :
A sorții nemiloase roabă...*

*Prevăd a mea ne'ndestulire
Și lupta dorurilor mele,
Ce-a răscolit-o într'o clipă
Lumina ochilor de stele !*

*Mi-e teamă : nu cumva să 'ntunec
A vieții tale strălucire :
N'am azi decât — pierdute visuri
Și 'n inimă — a mea iubire...*

*Ce inimă plină de doruri !
Ce suflet fără de răbdare !
— Să-mi prăbușești a mea liniște,
De ce mi-ai resărit în cale ? !...*

Alexandru Reiu.

Scripearul Șerban.

(Fine.)

Dar pe Premarele satului, omul holteiu de 40 de Dani, nu mai puțin ca pe popă, îl spovediá Șerban cu cuvinte pline de duhul sfânt :

— Ascultați, flăcăi, la mine,
Să ve spui pe sârba bine,
Să nu dăm de vr'o rușine,
Că suntem oameni de fire!
Frunzuliță bob năut,
Puneți una la pământ,
Ce n'am văzut de când sunt!
Dela una, sus la două,
Mândruța-i cu iie nouă,
Coperiți-o să n'o ploaună.
Dela două, sus la trii,
Vai de mine, ce iubii !
Nevasta-i cu trii copii.
Par' că fu să te pustii!
Dela trei și sus la patru,
Leliță din Calafatu,
Ce ți-au fermecat bărbatu ?
Cu ce l-ai imbrobodit,
D'asă tare s'a prostit!
Dela patru, sus la cinci,
Ș-o păreche de opinci,
Să te rup în joc aici.
Opincute cu nojiți,
Ce nu se poartă p'aici!
Dela cinci și pân' la șasă,
Leliță cărciumăreasă,
Lasă-me de seară 'n casă,
C'afară ploaună de varsă.
Și simbrie nu ți-oi cere,
Numai guriță de miere!
Dela șasă paa' la șapte,
Pișc-o, mușc-o, măi băiete.
Să-i plesnească iia 'n spete,
Și mi-o 'nvărte pe sub mână,
Dacă știi că e română;
Și mi-o 'nvărte suveicea,
Dacă e de legea ta.
Pe sub mâna ta n'a trece!

(Ii place Românului până la joc tot române de-ale lui, trii frumoase și falnice, cu fața de trandafiri nu și vin lepre, iasme streine care le suffi în vânt !)

Dela șapte pân' la opt,
Cucuruza nu s'a copt;
Da d'o fi vre-o vreme bună,
S'o coace noaptea pe lună.
Dela opt și pân' la nouă,
Ciocârlia-i sus pe oue,
Mie unu, popii două!

Dela noue sus la zece,
Perăuț cu apă rece,
Pe la poarta mândrii trece,
Cine-o bea de dor îi trece.
Dar din zece,
Ce mai trece?

Sau ***

S'auzi una, s'auzi doue,
Ciocărlia-i sus pe oue;
S'auzi trei și s'auzi patru,
Bate-ți picioru la patru.
La pământ și dați-i drumu,
Că s'a 'ntăritat nebunu,
Nebunu, când se pornește,
Joacă până 'nebonește;
Premaru nost e om bun,
Când îl cinești cu vin bun.
Când vede ocaua plină,
Face judecata bună;
Când vede ocaua rasă,
Face judecat' aleasă!¹

Cam astfel glumiă la horă Șerban cu flăcăii și fetele, cu popa, Premarele și cu întreg satul.

Când el vedea că s'a cam trecut cu șaga, deodată schimbă vorba, cântecul și viersul. Și 'ndemnă pe feciori și fete copile, pe fetele și lelițele să joace cu mai multă inimă:

Să joace cu mai mult foc,
Să bata hora pe loc!
Frunză verde frasinel,
Să-i dea drumul puținel,
Și la stânga după el.
Hi, hi, hi și na, na, na,
Haida, flăcăi, iar așa!

Și pe fetițele frumoase, cu ochii negrișori, Șerban lăutarul le desmerdă și mângăia în furia jocului.

Că nebunu când se pune,
Joacă până face spume,
Tăiați Curmu și Stoboru, (părâu)
Că s'a 'ntăritat feciorii:
Tăiați Curmu și Părmacii,
Că s'a 'ntăritat dănacii! (feciorii holtei.)

Sau: cu dulci cuvinte:

— Dragile mele de fete,
De v'aș putea face oi,
M'aș băgă cioban la voi!
La strungă nu v'aș băgă,
Numa' v'aș tot sărută.
Nici la strungă nu v'aș duce,
Numa 'n brațe v'aș tot stringe!

Sau:

Unde văd copilele,
Me tăresc ca cănele;
Unde văd fetițele,
M'aș tări ca mâtele;
Unde văd nevestile,
M'aș tări ca șerpele;
Unde văd bătrânile,
Le sumuț cu cănele.
Unde văd cărdu de fete,
Trec prin apă fript de sete!²

Sau:

Dar fi pușca de tocană,
M'aș pune și eu cătana,
Rîghimentu de femei,
M'aș pune sergent la ei (ele)!
Cu sabia de scăiete,
M'aș duce sergent la fete!

Sau, ca să-i mai ostoiască din joc; să-i facă să înțeleagă că și el a ostenit, tot spunându-le la glume și minciuni, și că și lor le ese sufletu, par' c'au tras la jug, Șerban le mai cântă și așa:

La mai stați, flăcăi, mai stați,
Și din jocote 'ncetați!
La mai dați cu picătura,
Sa-și ude și-ăl cobzar gura!

Sau:

O, ho, ho,
Că me doare peste 'ncins,
De mândruțe câte-am strins:
Câte-am strins și-am șarutat,
Să le string, aș face-un sat:
Un sat mare mitutel (mititel),
Să te plimbi seara pîn el,
Cu puici cu ochi negrișori,
Să le săruți pîn să mori!
Să te uiți prin prunișori,
Să vezi ce ochi negrișori,
Și să te faci negustor,
Pântru ochii negrișori,
Să-i săruți până să mori!

Îi dedea și lui inima brângi, după ochi negrișori, căci eră tiner Șerban lăutarul, — numai vre-o 22 de ani avea. — De copilandru se îndrăgostise el de niște ochi negri ca mura câmpului, și ascultați cum s'a întâmplat:

Eră pe timpul când Turcii în țară stricau, jefuiau și pustiau totul dela bieții Români. Numai boierii grecotei, leprele ciocoiești (fanariote), își găsisiau trecerea în fața păgânilor, astupându-le gura cu pungile de bani. Printre aceste jivine ciocoiești, se găsiă și o grecoaică, care-și ascundea neamul sub nobilul nume de Româneă, fata unui ciocoi gulerat, a unui Grec turcit, din țara Stambulului. - - Dumnezeu o 'mpodobise — bat-o pustia — cu toate darurile: Frumoasă fără seamăn; la soare te-ai fi putut uită, dar la ea ba. — Șireată ca o pisică, farmazoană și năzuroasă, pe mulți flăcăi scoșese din minți și-i prinsese în cursă ca pe șoareci. — De copilandru o văzuse Șerban și-l turbase. Se amețise după ea și căzuse și el în capcană.

Sermanul Șerban se îndrăgostise de ea și o iubiă cu atăta foc, de credeai că 'nebușise, cum mai târziu s'a și 'ntâmplat.

În inima lui încă de copil, lipsită de viclesug, încolțise acea iubire sfântă, curată ca lacrima din ochi, ca roua din cer!

Dar ce eră să facă? N'avea nici o putere. Eră sărac și ciocoica nu se uită la un lăutaroiu ca el. Ei îi jucau ochii după șulfe boierești — după albăstrime — că nu de geaba doar eră fată de ciocoiu gulerat, din țara Stambulului!

Nu eră, de altfel, urit Șerban lăutarul. Un vlăj de flăcău, înalt ca un brad, subțiratec, par' că eră tras printr'un inel; prelung în obrazu-i alb ca spuma laptelui; ochii-i negri ca mura câmpului; mustața-i și părul negre ca pana corbului.

Fata-i coală de hârtie,
Când o ia din prăvălie,
Logofeții ca s'o seriel!

Nu-i puteai găsi vre-un cusur, dar ciocoica tot ciocoaică, nu-l băgă 'n seamă. — Înzedar se încearcă acela căruia Dumnezeu nu-i ajută, zice un proverb vechiu. Se topiă d'a 'mpicioarele sermanul

¹ Din Colect. mea: Cap Strigături pag. 909. — Vezi o variantă: Jarnic-Bârsan nr. 4 7.

² Dela horile din Șerbănești, Olt și Novaci — Gorj.

Șerban de focul dragostei, dar fata de ciocoiu nici că visă de el!

Biet Șerban, văzând că parte
De iubire el nu are,
Se mângâie să-și innece,
Suspiniile prin cântece.
Zi de vară,
Până 'n seară,
Sermanu Șerban cântă,
Și pe strune cu arcușul,
Durerea lui și-o plângea!

Prin locuri pustii, departe de săracu-i bordeiu, el singur, singur ca un cuc, își mai potoliă cu cântecul focul dela inimioară!

Spun bătrânii că adesea ori l-au auzit cântând departe prin lunci și resunau văile și pădurile de cântecul seu plângător.

— Inimioară ce te bați?
De coaste și de ficăți?
— Omule, cum nu m'oi bate,
Că de dragoste n'am parte!
Foaie verde și-un soroc,
Dragoste fără de noroc!
Ești ca cărțile la joc:
Unul pune, ș-altu ia,
Așa e cu dragostea;
Unul vine,
Altu mi-o ia!

Într'una din zile, veni dela *Faligrad* la curtea veneticului Grec un Turc bogat și cam chefliu. — Ciocoaica fată, cum îl văzû, începû să-i sară 'nainte și să se gudure pe lângă el ca o cățea leșinată de foame. Porunci numai decât să se 'ntindă mese, să ospeteze pe Turcul Ciorbagiu.¹ Ce mai zaiafel, ce mai chiote, ce mai ramăt, ce mai cântece! Cântă ciocoaica, nu se 'ncurcă, cântă ca o privighietoare. Și ea să riză și să se veselească și mai mult, ea trimise după scripcarul Șerban, căci știea cât de mult o iubește, că e nebun după ea.

Argații trimiși dela curte îl găsiră într'o livadă pustie; ostioise din cântecu-i de jale și stetea dus pe gânduri, la umbra unui stejar bătrân.

Lui i se jelui se sermanul Șerban — lui i se spovedise — și de adâncile suspine ale amăritei lui inimi, bătrânul stejar își scuturase frunza; paserile de sus de pe crengi amuțiseră și ele, ascultându-i tristul lui plâns!

Îl luară pe sus și se îndrumară cu el spre curtea ciocoiască.

Șerban trist, cu ochii în pământ, se târă după ei cu multă silă.

Trebuie să urmăm și să ne supunem orbește soartei, așa Dumnezeu a zis! Am să mor, o văd bine și aceasta pentru o femeie care nu me iubește, care nu vrea să știe de focul care-mi arde inima! Sosește târiș, grăpiș, de silă, de nevoie în curtea boierească.

Masa eră pe sfârșite și vinul se cam făcuse stăpân pe capul musafirilor.

Toți strigau și răcniau în gura mare, de-ți luau azul, unde este scripcarul, unde este cobzarul, lăutarul Șerban?

Intrat pe ușe, Șerban își aruncă privirile-i ră-tăcite asupra oaspeților ghiurghiului.

¹ .Boier.

Vede multe și multe fețe simandicoase de ciocoi, ciocoiese și jupănese; mutra Turcului Ciorbagiu și a iubitei lui ciocoaice.

Își împărtășiau unul altuia taina inimii lor cu atâta foc și dragoste și se giugiuliau ca doi porumbi.

Turbat de mânie, Șerban strigă ca ieșit din minți:

— Ce poftiți, mari boieri? Ce vi sunt dator? De ce m'ați chemat?

— Noi aici te-am chemat cu toții ca să-ți auzim din vioară minunatul teu glas!

— Bine, bine, am să ve cânt, le zise încruntat Șerban. Am să ve zic cântecul meu trist, durerea mea de jale — ce am învățat de mic copil!

Seoase un răcnet, grozav răcnet, răcnet de căne turbat. Aruncă în lături vioara și se repezi infuriat asupra Turcului. Cât ai clipi din ochi, Șerban îl trimise cu papuci cu tot, cu fesul și marghiliaua în sinul lui Mahomet.

Lumea se retrase înmărmurită de spaimă, fugiau toți cari pe unde puteau, se ascundeau ca puii de potârnicie, care pe unde apuceau.

Șerban împinse cât colo cu piciorul pe Turcul beregătit, iar pe iubita care murise în brațele nelegiuitului păgân o plânse amarnic, în hohote de suspine, c'o durere fără margini.

De lângă ea își luă scripca și nebun plecă în lume! Și s'a dus în țeri pustii, unde nimenea nu-i știe de rost. Spun bătrânii de p'atuncea c'a pierit colo, hăt, în câmpie! — Mai spun că într'o seară, noaptea târziu, s'a întors iarăș p'acasă.

Eră slab, galben prăpădit, ca o stafie. La câteva zile în urmă, a pierit iar în lume, și e dus și astăzi!

Spun oamenii muncitori, când se întore dela muncă vara, seara târziu, că pe lângă sat, cam spre locul unde fusese odinioară acea curte boierească, astăzi a ramas un măidan, unde se string ciorile și găraiesc — s'aude un cântec jalnic ca din vioară: Cântec ce pierde în tăcerea nopții, apoi vine, apoi iar se pierde 'n lume!

Unii mai spun că și văzut-au printre acele ziduri pustii o umbră de lăutar, care în adâncul nopții cântă, cântă de-ți rupea inima!

Și ca 'n veci să se pomenească de vestitul scripcar Șerban, un bătrân dupe acele vremuri, om chiabur, a numit satul întreg, *Șerbânești*, după numele de botez al lui Șerban.

Aceasta este povestea vestitului lăutar Șerban și legenda satului Șerbânești dela Olt, ce bătrânii d'acelo cu atâta drag o povestesc. Ei au istorisit-o fiilor de fi și nepoților de nepoți ai lor.

Veacuri de veacuri ea a sburat din gură 'n gură, din tată 'n fiu. La rândul meu, eu am cules-o și domniilor-voastre am spus-o.

Christian N. Tapu.

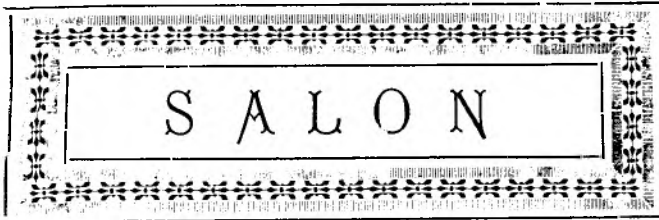
Cugetări.

Tronurile cari se ridică din sânge, în sânge pier.

*

Atât de mare e puterea obișnuinții în noi, în-cât scăpați de un reu, pentru care am suferit indelung, ni se pare că ne lipsește ceva.

Din viața casnică.

S'au luat de curând și ce reu trăesc... Și dacă n'ar fi soacra — mama ei — ce bine ar fi!...

Toată lumea căsătorită se vaită de soacre, de acest fel de rubedenie...

Toți îl asteaptă cu masa și el, nu mai vine...

...Și el, ca toți bărbații, de cele mai multe ori greșește involuntar: ori că se 'ncurcă c'un prieten la o țuică; ori ocupațiunile lui sunt în așa fel că îl rețin în oraș peste ora mesei, în sfârșit, tot ce i se poate întâmpla ori și căruia bărbat... Îl apucă și pe el, poate... nervii, ori e supărat dela birou, ori mai știu și eu, a venit omul mai dispus decât altă dată, sau...

Soacra e dispusă întotdeauna de ceartă. Nu face nevasta atâta scandal cât face soacra.

Nevasta mai iartă; soacra nici odată!

El intră. N'apucă bine să zică „bună ziua” și să-și lase niște reviste pe o mescioară, că „cocoana mare” începe:

— Bine maică, te-am rugat de atâtea ori să vii și tu mai de vreme la masă căci știi bine ce reu e să aștepti pe cineva cu masa... De geaba ți-am spus asta... căci tu nu 'ntelegi... Ce dracu! Dela birou ești la 12 fix, pe unde zăbovești atât? În loc să vii mai repede acasă să mâncăm — tu te încurei cu prietenii; mai lasă prietenii că nu trăești cu ei...

Nu te gândești că noi stăm nemâncate din pricina ta?

E altceva când ești și tu la masă cu noi... Te rog, altă dată să faci bine să vii de vreme... Să nu mai faci așa...

Ce, asta e viață?

— Când vin și eu acasă, în loc să me întâmpinați cu bine, să am și eu o mulțumire, te apuci să me cerți ca p'un copil... Nu cumva că sunt la ordinele d-tale? Și apoi eu, nu v'am spus că ori de câte ori voi întârziă peste ora mesei, să mâncați; nu e nevoie să me așteptați pe mine...

Nu pot să-mi las afacerile pentru ca să stau la masă cu d-ta...

Ce cărcotăse femei!

Scoate un jurnal dintre revistele aduse și se așează în sufragerie cu spatele la fereastră și citește foiletonul gazetei.

Privirea lui se opri pe cele dintii fraze; nu putea să citească mai departe; nu înțelegea nimic... De ce? Se gândia la situația lui cu căsătoria...

Nu și-a dat seama și nici nu și-a 'nchipuit vr'odată că, însurătoarea poate fi un supliciu și atâta de amăgitoare...

Cu cât entuziasm vorbiă pe când eră „flăcău” de fericirea celor însurați — și câtă dorință avusese să-și îndeplinească și gândul acesta ce-i fermecase mintea cu atâtea visuri și iluzii... și-acum câtă des-amăgire!... Ca ori ce tiner, credea și el, că însurân-

du-se, viața aceea de celibatar, neregulată și oarecum desonorată pentru lumea și societatea noastră, va fi înlocuită prin alta mai bună, mai liniștită dacă nu mai fericită... Dar se 'nșelase. Lucrurile se schimbă cu totul.

*

...Și câți însurăței nu sunt cari după câteva luni sau chiar săptămâni de căznicie, trăind împreună cu respectivele lor soacre, nu sunt decepționați și le vine să-și ia lumea în cap... și atunci, ve 'ntreb pe dvoastre e „insurătoare ori foc?”

Par' că ești băgat la stăpâni, nu mai ești liber pe acțiunile tale. Întotdeauna ori cât de corect ai fi — ești întrebat: unde ai fost? de ce ai întârziat? Cu cine ai fost? Ce ai făcut? și câte și mai câte dealdeasta — cari numai bine nu-ți face și te plictisesc așa de mult... Me rog, și din ce cauză și cine credeți că face atâtea și atâtea șicării, zizării și neajunsuri? Evident că soacra și numai soacra e toată cauza... Acest monstru hidos, distructor al căsătoriei și poate, — de cele mai multe ori — al fericirii...

Cu chiu, cu vai, trece și asta ca și alte multe — vine alta: Copiii! Câte nu mai pățești și cu ei până se fac mari!...

Dacă ai avea bani așa de mulți ce-ar trebui să-i întoreci cu lopata — și din cari să dai, să tot dai în dreapta și stânga, și n'ai mulțumii nici odată mai cu seamă, pe soacra...

*

— Hai! Dragă la masă și pentru Dzeu mai lasă jurnalul — zise soția lui, și astfel îi întrerupse reflecțiile...

Se așezară la masă. Începură să mânânce. Ea îl întrebă:

— Ce mai e nou?

— Mai nimic... adică... pardon... am auzit că Anișoara se mărită...

— Cine? Anișoara Christescu, nu se poate, dragă...

— Hei, asta e acum, par' că eu m'am apucat să 'nșir nimicuri... dacă vrei să me crezi...

— Mai bine și mai iute aș crede că s'ar unii cerul cu pământul, decât măritișul ei...

— Ce te face pe tine să crezi că ea nu se mărită?

— După vorbele ei... Câte nu-mi spunea ea mie înainte de a te lua pe tine, încă pe vremea când urmam cu ea la externat... Și vezi, de asta, vestea ce mi-o spuseși adineauri, me miră foarte mult... și cu atât mai mult că ea e contra căsătoriei... Ea definește căsătoria că e o încătușare a libertății individuale, în fine mai scurt... o sclavie... Spunea că mai bine preferă să îmbătrânească fată, să riză toată mahalaua de ea, decât să se mărite...

Soacra, tam-nesam se bagă și ea nepoftită 'n vorbă și începù oftând:

— Ce bine face maică, că nu știe ce „golan și stricat” nemerește... Și de cât să-și piarză tineretele cu un asemenea om, de zece ori mai bine e, să remăie așa, fecioară, curată la corp și suflet...

El, ca și cum n'ar fi auzit aceste cuvinte, se adresează către nevastă:

— Sunt absolut strein de tot ce-mi spui tu, habar n'am, atât doar știu cert că: Anișoara Christescu se mărită...

— Par' că nu-mi vine să cred... Dar în tot

cazul, atunci dacă e adevărat, mergem și noi la logodnă? Și ea a venit la mine...

— Eu?

— Da, cu tine...

— Pe mine, te rog, dispensează-me de asta — și dacă crezi că logodna nu se poate face fără tine, poftim, du-te singură, eu, nu pot să merg. Știi bine, fracul mi s'a rupt și să-mi fac altul nou pentru așa ceva, nu-mi permite buzunarul, și afară de astea n'o cunosc, nu-l cunosc și nu me cunoaște...

De ce dar așa merge?

Așa din auzite și din vedere câte persoane nu se cunosc...

— Ei, aste-s pretexte d'ale tale — zi mai bine că nu vrei să mergi; asta e tot — ce mai ocolești de colo până colo...

— Tu vezi bine, draga mea, că eu am dorință dar n'am putință și atunci cum să merg?

Soacră-sa galbenă de mânie, intră iar în vorbă:

— Bine mă, nepricopsitul, de ce nu vrei să te duci cu ea, să mai iasă și ea din casă; nu-i ajunge toată ziua că muncește? — Proastă-am mai fost și eu că mi-am nenorocit fata după un ursuz ca tine... Posomoritul dracului...

*

Toate reuțările cari pot eși din gura unei soacre, credeți că le zice din reutate? Nu!

Când soacrele sunt necăjite, lăsați-le în pace; credeți și fletului lor... și când vedeți că ea nu mai tace — lăsați-o să vorbească până când i s'o urî, căci la urma urmei tot ea va tăcea mai întâi...

Soacrele, cum zic, ele nu sunt reuțacioase și toate câte le fac, le fac pentru că sunt mame; nu le dați ocazie să facă reuțări sau cel mai practic lucru și mai filozof este acel care nu stă cu ele la un loc...

*

Soția lui reluă:

— Ce om! Ce om! Nu te credeam așa... Nu vrea să facă el nimic după placul meu... Să me duc singură... ușor lucru pentru voi, bărbații... cred și eu că ve convine să ve duceți singuri... dar noi?

— Prejudecăți, conveniențe sociale ridicole, une ori stupide... N'oi vrea să mergi ca fetele de boer numai cu dădaca după tine?... E lucru dracului cu voi... Ce greu e să îndupleci sau să împaci o femeie!...

Se făcù tăcere.

Nu se auzia decât șgomotul produs de furcu-lițe și cuțițe lovite de farfurii...

Tot ea deschise vorba:

— Să dăm drumul la geam, să deschidem fereastra să mai vie puțin aier căci prea e cald... Apropo! În vara asta mergem undeva?

El se gândi puțin, apoi îi răspunde încet, rar, ca și cum i-ar fi fost teamă de ceva...

— Eu așa preferă și ar fi mai bine să mergem la o stațiune climaterică, undeva la munte; să stăm câva timp departe de șgomotul vieții dela oraș...

— Nu merg; să știu de bine că rămâi aici; că me voi părjoli de căldurile Bucureștiului, decât să-mi închid viața în văgăunile munților...

— Da, curioasă mai ești, dragă! Tu unde ai vrea să mergi?

— Să mergem la Constanța unde poți să faci

și tu băi de mare... să vezi ce poftă de mâncare o să avem... Și unde mai pui că am auzit că făcând băi de mare regulat, te îngrăși... Iacă un avantaj enorm...

— Bine, dar la Constanța viața e și mizerabilă și scumpă din cale-afară...

Și tu, nu te gândești, leafa mea de câteva sute de lei pe lună nu-mi permite să fac lucrul acesta... Știu ce viață îți place ție să duci, și de, cui crezi că nu-i place să trăiască bine, dar vezi, nu merge...

Găsești că e logic că numai din dorul de a duce câteva săptămâni o viață plină de fast, să ne îngropăm în datorii... cum fac alții?

— Dacă vrei să mergi acolo, bine... eu în altă parte nu me duc; mai bine prefer, cum îți spusei, să rămân aici să me pârlese de soare... De, ce să fac? Așa mi-a fost dat să am un asemenea bărbat!...

El stătù pe gânduri, apoi hotărît zise:

— Haide, fie! să-ți fac pe voe să nu ziceți mâne, poimâne, că sunt om reu... am să-ți fac și plăcerea asta...

Ea îi mulțumi, sărutându-l.

Se făcù iar liniște. Masa eră pe sfârșite. El luă iar jurnalul să citească... Ea se uită pe fereastră... privia afară... Eră o zi frumoasă și caldă de vară... Și se gândia la multe... Făcù un glomotoe din miez de pâne și-l aruncă, zimbînd, în obrazul lui... El o privi blând. Și pe când servitoarea stringea serviciul de masă... ea jucându-se cu fi imiturile de pâne... îi zise cu blândețe:

— Tuțule, intotdeauna ai fost bun... Îmi dai tu ce ți-oi cere?

— Dacă va fi posibil, cu toată dragostea și bunavoința... Ce mi-ai cerut și nu ți-am dat?

— Ca să-mi dovedești încă odată că în adevăr me iubești așa cum îmi închipuesc că trebuie să iubească bărbatul pe o femeie — atunci fă un bine... dă-mi, te rog, o sută de lei să-mi iau o pălărie frumoasă care s'a expus astăzi la Mzelle Ella Minore magazin de mode din Calea Victoriei — și dacă mi-o mai rămâne ceva să-mi iau și o cutie de pudră — tot mi s'a isprăvit...

El scoate din portmoneu o hârtie de-o sută pe care i-o dă și pe când ea îl sărută — el se uită la ciasornic — și sculându-se repede dela masă zise neliniștit:

— Na! uite, e trei, și eu trebuie să fiu la minister... Aoleo! Ce viață! Ce viață! Și 'n gândul lui, urmă: mai bine lipsă...

Cu pălăria aruncată întâmplător pe cap și recucindu-și o țigare eși pe poartă fredonând o melodie, o romanță auzită undeva... de demult: ...

„Aș vrea să 'mbătrânesc odată —
Să fiu acum, acum bătrân,
Să-mi caut altă fericire...
Nu lâng'un cald și dulce sin,
Nu în doi ochi și în iubire...
Aș vrea, aș vrea să fiu bătrân...”

N. Varone.

Ambasadorul Japoniei la Paris a zis următoarele: Când Europa a aflat că avem artiști mari, am trecut de popor barbar astăzi; înse când află că știm și să omorim, trecem ca popor civilizată.

LITERATURĂ.

Sesiunea generală a Academiei Române se va întruni în 8/21 martie. Biurul Academiei a adresat membrilor comisiei premiilor următorul apel: „Domnule coleg, După cum cunoașteți una din lucrările de căpetenie ale sesiunii generale este și decernarea premiilor la scrierile cari se supun apretierilor Academiei. Mai mult ca pe ori care lucrare a noastră publică românească urmărește cu interes acordarea acestor premii și este bine ca discuțiunile ce se fac în sinul Academiei, cu privire la premii, să se facă din vreme, în toată liniștea și în deplină cunoștință. Spre a se ajunge înse acest scop, este trebuință ca rapoartele speciale ale membrilor comisiei premiilor să fie depuse cel mai târziu la deschiderea sesiunii generale, pentru ca astfel comisiunea să se poată întruni în ședință și să lucreze de îndată și fără grabă. Pentru aceasta avem onoarea a vă ruga să binevoiți a pregăti rapoartele cu cari vă ați însărcinat și a le trimite cancelariei Academiei, dacă ar fi cu putință, chiar înainte de deschiderea sesiunii generale, care va avea loc anul acesta la 8/21 martie. În ori ce caz dorința noastră este ca rapoartele să fie prezentate în ziua deschiderii sesiunii generale spre a fi puse mai din vreme la ordinea zilei. Primiți, ve rugăm, domnule coleg, incredințarea simțimintelor noastre de înaltă considerație. Președintele I. Kalinderu. Secretarul general D. Sturdza.

Ședință publică la Academie. Vineri la 11/24 februarie Academia Română a ținut ședință publică. Cu asta ocaziune dl dr. G. Marinescu, membru corespondent, a cetit comunicarea sa: „Serierea, turburările ei și grafologia“. Ședința s'a ținut sub prezidiul dlui Ion Kalinderu, președintele Academiei.

Un nou roman istoric. Colaboratorul nostru dl Tit Chitul, care anii trecuți a publicat în foaia noastră un roman istoric intitulat „Catastrofa Daciei“, în care a descris în colori vii căderea Daciei, — a terminat un nou roman ce se petrece pe timpul lui Mihai Viteazul și tratează cele mai glorioase pagini ale istoriei române. Titlul noului roman este „Steaua Orientului“. Anunțând aceasta, adaugăm cu plăcere că noul roman se va publică tot în foaia noastră. În numărul viitor vom și începe publicarea, atrăgând încă de acuma atențiunea publicului nostru cetitor.

O nouă istorie a lui Mihai Viteazul. Dl dr. Ion Sirbu din Rudaria a scos de sub tipar la București un mare volum istoric, care poartă titlul de: „Istoria lui Mihai-vodă Viteazul, Domnul Țării românești. I. Rezmiritele și politica lui din afară, dimpreună cu întâmplările atingătoare din țerile vecine. 1503—1598“. Competenții vor pronunța judecata lor asupra valorii lucrării autorului. Noi ne exprimăm numai bucuria că chestiunea aceasta a fost studiată cu atâta pătrundere de unul din bărbații noștri de știință de dincoace de Carpați. Atragem cu plăcere atențiunea cercușurilor competente și dorim ca lucrarea să fie sprijinită cu căldura ce merită. Prețul 15 lei.

Albumul Maxim Corki. Mai mulți publiciști literați și ziariști din București, au decis să scoată un număr festiv, în onoarea celebrului scriitor rus, Maxim Gorki, în care vor fi publicate numai bucăți trase din viața și operele lui. Inițiativa, în acest sens, a fost luată de dl Sergiu Cujbă, cunoscutul publicist bucureștean.

TEATRU și MUZICĂ.

Dela Teatrul Național din București. Zilele trecute s'a jucat o nouă piesă originală, „Șarpele casei“ comedie în 4 acte de Vasile Leonescu. Piesa, precum aflăm din „Voința Națională“, a căzut. Cu toate aceste, serie cronicarul numitului ziar, lucrarea din urmă a dlui Leonescu e inzeștrată cu multe calități netăgăduite. Dacă acțiunea nu-i e destul de strinsă, fiind chiar prea resfirată, cuprinde în schimb câteva tipuri interesante, nu înse tot atât de originale, de-asupra cărora se ridică tipul cu desevărsire nou al agentului electoral, zugrăvit cu o amănunțime caracteristică și cu un realism surprinzător. Conflictele dramatice înse nu sunt noi, nici convințătoare și de multe ori sunt chiar păgubitoare caracterizării diferitelor tipuri din piesă.

Serata teatrală din Beșov, dată în sâmbăta trecută, precum aflăm din „Gazeta Transilvaniei“, a reușit escelent. „Floarea din Firenze“ piesa dlui Livescu e scrisă într'o limbă frumoasă românească și cu avânt poetic. Cuprinsul ei e destul de interesant și culminează în dialogurile poetului-peșitor Lorenzo cu cămătarul Antonio, care își apără pe fiica sa Lucia cu aceeaș temere ca și comorile sale cu bani. Lorenzo, un tiner sărac, dar plin de însuflețire și fantazie, răpește în sbor inima fiecei cămătarului. Față cu acesta Lorenzo nu cutează a-ș descoperi gândul și simțul decât prin pilde poetice din viața florilor fermecătoare cari, zice, au ochi și pot chiar să și vorbească. Natura, contrară ori cărei poezii a cămătarului, este adusă aici de autor într'o situațiune cu totul singulară, de a se avântă însuși la însuflețire prin dorința de-a cunoaște și posedea aceea floare miraculoasă, despre care visă Lorenzo. Desnodământul, după care Antonio ajunge a cunoaște că floarea cu ochi eră fiica sa Lucia pe care o iubiă și pe care o cerea Lorenzo, pare cam silit și puțin firesc, iar acțiunea piesei, restrinsă aproape numai la aceste dialoguri, — căci Lucia are mai mult un rol pasiv, iar servitorul Marco este numai un rol incidental — devine greoaie. Totuș în total cele două acte ale „Floarei din Firenze“, nu sunt lipsite de efect. Piesa a fost interpretată de dsoara Stela Bidu și de dnii Z. Bârsan, Victor Branice și Ilie Savu. La tablourile vivante au luat parte următoarele doamne, domnișoare și copilași: Dna Maria Ciortea, dsoarele: Florica Ciurecu, Maria Iordan Muntean, Maria P. Dima, Tini Nemeș, Elena Lupan, Stela Bidu, Sofia Stănescu, Elena Lacea, M. Broșu, Mela Popea, Elena Grama, Eugenia Zorca, 2 copilași din familia Murăroiu, 2 din fam. G. Navrea, 1 din fam. I. Maesimilian, 1 din fam. A. Ciortea, 1 din fam. G. Birea, 1 din fam. Todor Simion, 1 din fam. protopopului Voina. Ultimul punct al programului a fost comedia „După teatru“, localizată din franțuzește de T. Ștefanelli, care s'a mai jucat încă odată aici în Brașov acum vre-o 9 ani cu ocaziunea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român. Ca și atunci, așa și acuma, piesa s'a jucat cu mare succes. Dl Ilie Savu a ținut în rolul „cinstului dn Sucilă“ timp de aproape $\frac{3}{4}$ de oră publicul prezent într'o dispoziție veselă și într'un ris, care nu mai voiă să înceteze. Dl Ilie Savu a dovedit din nou un mare talent pentru rolurile comice. Dna E. Ciurecu a interpretat cu mult efect rolul soției pres. de tribunal Bordeanu, distingându-se indeosebi prin

o dicțiune clară și o apariție de tot elegantă. Dșoara L. Bogdan a înregistrat un deosebit succes în rolul scurt al camerierei Anica. Dșoara Bogdan dispune fără îndoială de mult talent de scenă și s'a afirmat și de rândul acesta ca o interpretă minunată a rolului camerierei șăgalnice. Dl I. Pricu a jucat cu multă demnitate și fineță rolul prezidentului tribunalului Bordeanu. Diletanții au fost respălățiți pentru prestațiunile lor cu călduroase aplause, aclamări și buchete de flori.

Serata reuniunii femeilor române din Cluj. Serata de joi, 23 februarie n., a Reuniunii femeilor române din Cluj a reușit — scrie „Răvașul” — peste toate așteptările. Publicul ales și după împrejurări destul de numeros, a ramas pe deplin mulțămît. Pe la 8 ore s'a început producțiunea cu „Veselia” lui Donizetti. Corul tinerimei atât în executarea punctului acestuia, cât și în punctul 4 „Serenada” lui Vidu a fost viu aplaudat. Mișcătoarea poezie „La icoană” de Vlăhuță a fost foarte bine interpretată de dșoara Virginia Podoabă, care s'a indentificat intru toate cu nefericita mamă din poezie, ceea ce pe foarte mulți i-au înduișat. Dșoara Podoaba a fost frenetic aplaudată. Foarte plăcut surprins a ramas publicul de prestațiunile în violină și pian a dșoarelor Elena și Alesandrina Hossu, — precum și de quintetul de violină executat de universitarii T. Moldovan, B. Basiota, V. Muntean, Poruț și I. Florian. La sfârșit artistul dela opera din București dl M. Ștefănescu ne-au cântat mai multe cântece frumoase, prin ce și-a asigurat sprijinul publicului pentru concertul, ce-l va da mercuri dimpreună cu profesorul A. Kneisl. Dl Ștefănescu a avut o eseculentă acompaniare, prestată de dșoara Ana Pop. Pe la 10 ore a urmat dansul. S'a jucat, până 'n zori. La cuadrilul I erau peste 50 părechi.

Reuniunea română de cântări și muzică din Lugoj, în adunarea sa generală din duminerea trecuta, și-a constituit biuroul, reelegându-se cel din anul trecut și anume: President dr. G. Dobrin, secretar dr. C. Jurca, arhivar I. Iorga B., cassar I. Harambașa. Membrii în comitet: Dr. G. Popovici, C. Brediceanu, dr. St. Petrovici, dr. D. Florescu, dr. I. Major, A. Onae, Ios. Sintescu, Iul. Dobreiu.

Concert și teatru în Seleuș. Tinerimea din Seleuș aranjează la 5 martie n. concert și reprezentație teatrală. Programul: 1. „Ca o zi de primăvară”, cor mixt. 2. „Flică română”, poezie de Iosif Vulcan, declamată de dșoara Mărioara Otonoga. 3. Vânătorul”, cor mixt. 4. „Poezii”, de Iosif Vulcan, declamate de dl Iosif Popa. 5. „Cucul”, cor mixt. 6. „O Sâmbătă norocoasă”, dramă populară în 4 acte de I. V.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Sfințirea școalei gr. or. din Cornițel, comitatul Bihor, s'a făcut într'una din săptămânile trecute cu multă bucurie. La actul sfințirii a pontificat vicarul Vasile Mangra, care a pronunțat și un discurs ocazional. La miezăzi banchet. Seara o petrecere cu dans din cele mai animate.

Școală comercială de fete în București. Dl ministru român al instrucțiunii publice Vlădescu proiectează a se înființa o școală comercială anume

pentru fete. De-oacmdată va fi numai una, în București, cu curs complet întocmai și cu acelaș program ca la băieți.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Vasile Stan*, profesor la seminariul Andreian din Sibiu și dșoara *Anița Vidrighin* din Reșinari, s'au fidațat. — Dl *Nicolae Muntean*, absolvent de teologie și dșoara *Marioara Bogioevici* se vor cununa la 5 martie n. în Bănia. — Dl *Romulus Tăucean* învățator în Nădlac și dșoara *Sidonia Sabău* învățătoare în Chitighaz s'au cununat în duminerea trecută în Chișineu.

Petrecerea românească din Arad, dată la 23 februarie n., a reușit eseculent, luând parte lume multă, care ș-a petrecut admirabil. Concertul care a precedat dansul a fost mult aplaudat. În pauză s'au pronunțat multe discursuri insufletitoare.

Bal românesc în Timișoara. Comitetul parochial dela biserica Sf. Ilie din Timișoara-Fabric a luat mesuri pentru ca la 9 martie n. să se țină indatinatul bal în folosul școalei române de acolo.

Congres archeologic. Primul congres archeologic se va ține în primăvara anului 1905 la Atena. La acest congres vor luă parte delegați din toate părțile. Congresul se va ține la Akropolis și se va deschide de către principele de coroană al Greciei, care este președintele societății archeologice grecești. Pe timpul cât se va ține congresul, se vor face excursiuni la Samos și Creta.

A murit: *Mihai Șerban*, jude reg. în penzie, la Nădlac în 10/23 februarie, în etate de 67 ani.

Călinđerul săptămânei.

Dumin. lăsat. de carne, ev. Mateiu c. 25, gl. 7, v. 7.
Zis-a Domnul: când va veni fiul omenesc...

Ziua sēpt.	Călinđerul vechiū	Călinđer nou
Duminică 20	P. Leon ep.	5 Eusebie
Luni 21	P. Timoteiu	6 Frideric
Marti 22	M. din Eug.	7 Ap. Toma
Mercuri 23	M. Policarp	8 Ioan
Joi 24	† Alf. c. S. Ioan Bot.	9 Francisca
Vineri 25	P. Tarasie	10 40 Martiri
Sâmbătă 26	P. Porfirie	11 Heraclie

Proprietar, redactor, respunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

„Cântee pentru usul societăților corale.”

Sub titlul acesta a apărut de curând o broșură voluminoasă din compozițiunile muzicale mai alese ale domnului *Aurel Popovici*. Broșura conține 15 cântece mari aranjate pentru cor bărbătesc și mixt astfel, încât fiecare va putea formă punctul de forță din programul seratelor or concertelor muzicale. Broșura aceasta — indispensabilă pentru reuniunile noastre de cant — se poate comandă dela autor în Tievaniul-mare (Nagylikvány) p. Kákova (Krassó Szőrény m.) Prețul 10 cor. + 10 fil. porto postal.

(1-4)